

ČEZ

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

27 octombrie 2009*

În cauza C-115/08,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Landesgericht Linz (Austria), prin decizia din 5 martie 2008, primită de Curte la 17 martie 2008, în procedura

Land Oberösterreich

împotriva

ČEZ as,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii K. Lenaerts, J.-C. Bonichot și doamna P. Lindh, președinți de cameră, domnii C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann (raportor), P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis și L. Bay Larsen, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul M. Poiares Maduro,
grefier: doamna C. Strömholm, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 10 martie 2009,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Land Oberösterreich, de J. Hintermayr, F. Haunschmidt, G. Minichmayr, P. Burgstaller, G. Tusek și C. Hadeyer, Rechtsanwälte;
- pentru ČEZ as, de W. Moring, Rechtsanwalt;
- pentru guvernul austriac, de domnii E. Riedl și C. Rauscher, precum și de doamna C. Pesendorfer, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de domnul M. Smolek, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de doamna A.-L. During, în calitate de agent;

- pentru guvernul polonez, de domnii M. Dowgielewicz, M. Nowacki și D. Krawczyk, în calitate de agenți;

- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii E. Traversa și B. Schima, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 22 aprilie 2009,

pronunță prezenta

Hotărâre

- ¹ Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 10 CE, 12 CE, 28 CE și 43 CE.

- ² Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Land Oberösterreich, pe de o parte, și ČEZ as (denumită în continuare „ČEZ”), pe de altă parte, cu privire la poluarea sau la riscurile de poluare legate de radiațiile ionizante care ar afecta anumite terenuri agricole situate în Austria și aflate în proprietatea landului menționat, din cauza exploatării de către ČEZ a unei centrale nucleare situate la Temelín, pe teritoriul Republicii Cehe.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Tratatul CEEA

³ Potrivit articolului 1 al doilea paragraf EA:

„Comunitatea are misiunea să contribuie, prin stabilirea condițiilor necesare formării și dezvoltării rapide a industriilor nucleare, la ridicarea nivelului de trai în statele membre și la dezvoltarea schimburilor cu celelalte țări.”

⁴ Articolul 2 EA prevede:

„Pentru îndeplinirea misiunii sale în condițiile prevăzute în prezentul tratat, Comunitatea trebuie:

[...]

(b) să stabilească norme unitare de securitate pentru protecția sanitară a populației și a lucrătorilor și să vegheze la aplicarea acestora;

(c) să faciliteze investițiile și să asigure, în special prin încurajarea inițiativelor întreprinderilor, realizarea instalațiilor de bază necesare pentru dezvoltarea energiei nucleare în Comunitate;

[...]"

5 Articolele 30 EA-39 EA formează capitolul 3, intitulat „Protecția sanitară”, din titlul II din Tratatul EA, intitulat „Dispoziții menite să încurajeze progresul în domeniul energiei nucleare”.

6 Articolul 30 EA prevede:

„La nivelul Comunității se instituie norme de bază cu privire la protecția sanitară a populației și a lucrătorilor împotriva pericolelor care rezultă din radiațiile ionizante.

Normele de bază reprezintă:

(a) dozele maxime admise în condiții de securitate suficientă;

(b) expunerile și contaminările maxime admise;

[...]”

7 Potrivit articolului 31 EA:

„Normele de bază sunt elaborate de Comisie după obținerea avizului unui grup de personalități desemnate de Comitetul științific și tehnic dintre experții științifici ai statelor membre, în special dintre experții din domeniul sănătății publice. [...]

După consultarea Parlamentului European, Consiliul stabilește normele de bază cu majoritate calificată la propunerea Comisiei, care îi transmite punctele de vedere ale comitetelor solicitate de aceasta.”

8 Articolul 32 EA prevede:

„La solicitarea Comisiei sau a unui stat membru, normele de bază pot fi revizuite sau completate urmând procedura descrisă la articolul 31.

Comisia trebuie să examineze orice cerere formulată de un stat membru.”

9 Articolul 33 EA prevede:

„Fiecare stat membru stabilește legile, regulamentele și normele administrative care pot asigura respectarea normelor de bază fixate [...]

Comisia face toate recomandările în vederea asigurării armonizării dispozițiilor aplicabile în acest scop în statele membre.

În acest scop, statele membre trebuie să comunice Comisiei dispozițiile respective astfel cum sunt acestea aplicabile în momentul intrării în vigoare a prezentului tratat, precum și proiectele ulterioare de dispoziții de natură similară.

[...]”

10 Articolul 35 EA este formulat după cum urmează:

„Fiecare stat membru realizează instalațiile necesare efectuării controlului permanent al nivelului de radioactivitate în atmosferă, ape și sol, precum și controlului respectării normelor de bază.

Comisia are drept de acces la aceste instalații de control; aceasta le poate verifica funcționarea și eficacitatea.”

11 Potrivit articolului 36 EA:

„Informațiile privind controalele menționate la articolul 35 sunt comunicate cu regularitate de către autoritățile competente Comisiei, pentru ca aceasta din urmă să fie ținută la curent cu privire la nivelul de radioactivitate care ar putea exercita o influență asupra populației.”

12 Articolul 37 EA prevede:

„Fiecare stat membru are obligația de a furniza Comisiei toate datele generale ale oricărui proiect de eliminare a materiilor radioactive de orice fel, pentru ca astfel să se poată stabili dacă derularea acestui proiect poate provoca contaminarea radioactivă a apelor, solului sau spațiului aerian ale unui alt stat membru.

În urma consultării grupului de experți menționat la articolul 31, Comisia își emite avizul în termen de șase luni.”

13 Articolul 38 EA prevede:

„Comisia face statelor membre toate recomandările în ceea ce privește nivelul de radioactivitate în atmosferă, ape și sol.

În caz de urgență, Comisia adoptă o directivă prin care însărcinează statul membru în cauză să ia, într-un termen pe care îl stabilește aceasta, toate măsurile necesare pentru evitarea depășirii normelor de bază și pentru asigurarea respectării reglementărilor.

În cazul în care statul nu se conformează directivei Comisiei în termenul stabilit, aceasta sau oricare stat membru interesat poate sesiza imediat Curtea de Justiție, prin derogare de la articolele 141 și 142.”

14 Articolul 192 EA este formulat după cum urmează:

„Statele membre iau toate măsurile generale sau speciale necesare pentru a asigura îndeplinirea obligațiilor care decurg din prezentul tratat sau care rezultă din actele instituțiilor Comunității. Statele membre facilitează Comunității îndeplinirea misiunii sale.

Statele membre se abțin să ia măsuri care ar putea pune în pericol realizarea scopurilor prezentului tratat.”

Convenția privind securitatea nucleară

15 Aderarea Comunității Europene a Energiei Atomice la Convenția privind securitatea nucleară, adoptată la 17 iunie 1994, a fost aprobată prin Decizia 1999/819/Euratom a Comisiei din 16 noiembrie 1999 (JO L 318, p. 20, Ediție specială, 15/vol. 5, p. 214). Toate statele membre sunt de asemenea părți la această convenție.

16 Al treilea paragraf al declarației anexate la Decizia 1999/819 menționată, astfel cum a fost modificată prin Decizia 2004/491/Euratom a Comisiei din 29 aprilie 2004 (JO L 172, p. 7, Ediție specială, 15/vol. 12, p. 38), prevede că „Comunitatea posedă competențe comune [a se citi «partajate»] cu statele membre [...] în domeniile reglementate de articolul 7 și de articolele 14-19 din convenție, în conformitate cu articolul 2 litera (b) și cu articolele relevante din titlul II capitolul 3, intitulat «Protecția sanitară», din Tratatul de instituire a Comunității Europene a Energiei Atomice”.

17 Potrivit articolului 1 punctul (ii), Convenția privind securitatea nucleară are ca obiectiv, printre altele, „stabilirea și menținerea, în instalațiile nucleare, a unui sistem eficient de protecție împotriva riscurilor radiologice potențiale, în scopul protejării indivizilor, societății și mediului împotriva efectelor nocive ale radiațiilor ionizante emise de aceste instalații”.

18 Articolul 7 din Convenția privind securitatea nucleară prevede:

„(1) Fiecare parte contractantă stabilește și menține în vigoare un cadru legislativ și de reglementare care să guverneze securitatea instalațiilor nucleare.

(2) Cadrul legislativ și de reglementare prevede:

(i) stabilirea cerințelor și a normelor naționale de securitate aplicabile;

(ii) un sistem de eliberare a autorizațiilor pentru instalațiile nucleare și interzicerea exploatării unei instalații nucleare fără autorizație;

(iii) un sistem reglementat de inspecție și evaluare a instalațiilor nucleare pentru verificarea conformității cu normele aplicabile și cu condițiile de autorizare;

(iv) măsuri de asigurare a respectării normelor aplicabile și a condițiilor de autorizare, inclusiv suspendarea, modificarea sau retragerea acestora.”

19 Articolul 8 alineatul (1) din aceeași convenție prevede:

„Fiecare parte contractantă înființează sau desemnează un organism de reglementare însărcinat cu punerea în aplicare a actelor cu putere de lege menționate la articolul 7 și învestit cu autoritate, competență și resurse financiare și umane adecvate pentru a îndeplini responsabilitățile care îi sunt atribuite.”

20 Articolul 14 din convenția menționată, intitulat „Evaluarea și verificarea securității”, prevede:

„Fiecare parte contractantă ia măsurile corespunzătoare pentru procedarea la:

(i) evaluări aprofundate și sistematice ale securității înainte de construirea și punerea în funcțiune a unei instalații nucleare și pe toată durata de viață a acesteia. Aceste evaluări sunt bine motivate, actualizate ulterior, ținându-se seama de experiența în exploatare și de informațiile noi, semnificative privind securitatea și examinate sub autoritatea organismului de reglementare;

- (ii) verificări prin analiză, supraveghere, testare și inspecții cu scopul de a se asigura ca starea fizică și exploatarea unei instalații nucleare să rămână în conformitate cu concepția sa, cu cerințele naționale de securitate aplicabile și cu limitele și condițiile de exploatare.”

- 21 Articolul 15 din Convenția privind securitatea nucleară, intitulat „Protecția împotriva radiațiilor”, prevede:

„Fiecare parte contractantă ia măsurile necesare pentru ca, în toate condițiile normale de funcționare, expunerea la radiații ionizante a personalului și a publicului, cauzată de o instalație nucleară, să fie menținută la nivelul cel mai coborât posibil în mod rezonabil [a se citi «la nivelul cel mai scăzut care poate fi atins în mod rezonabil»] și ca nicio persoană să nu fie expusă la doze de radiație care să depășească dozele limită prescrise la nivel național.”

- 22 Articolele 16-19 din convenția menționată, intitulate „Pregătirea pentru cazuri de urgență”, „Amplasarea”, „Proiectarea și construcția”, precum și, respectiv, „Exploatarea”, prevăd diferite obligații aferente acestor aspecte.

Directiva 96/29/Euratom

- 23 Directiva 96/29/Euratom a Consiliului din 13 mai 1996 de stabilire a normelor de securitate de bază privind protecția sănătății lucrătorilor și a populației împotriva pericolelor prezentate de radiațiile ionizante (JO L 159, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 3, p. 166) a fost adoptată în temeiul articolelor 31 EA și 32 EA.

24 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din directiva menționată:

„Prezenta directivă se aplică tuturor practicilor care implică un risc datorat radiațiilor ionizante emise de o sursă artificială sau de o sursă naturală de radiații, în situațiile în care radionuclizii naturali sunt sau au fost prelucrați pentru exploatarea [a se citi «în considerarea»] proprietăților lor radioactive, fisionabile sau fertile, și anume la:

- (a) producerea, prelucrarea, manipularea, utilizarea, deținerea, stocarea, transportul, importul și exportul din Comunitate și eliminarea substanțelor radioactive;
- (b) funcționarea oricărui echipament electric ce emite radiații ionizante și conține componente care funcționează la o diferență potențială de peste 5 kV;
- (c) orice altă practică desemnată de statul membru.”

25 Articolul 4 din aceeași directivă, intitulat „Autorizarea”, prevede la alineatul (1) litera (a):

„Cu excepția cazurilor prevăzute în prezentul articol, fiecare stat membru impune autorizarea prealabilă a următoarelor practici:

- (a) funcționarea și dezafectarea oricărei instalații din ciclul de combustibil nuclear [...]"

26 Articolul 6 alineatul (3) din Directiva 96/29 prevede:

„De asemenea, fiecare stat membru se asigură că:

- (a) în contextul optimizării, toate expunerile sunt menținute la cele mai scăzute niveluri posibile, ținându-se seama de factorii economici și sociali;

- (b) fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 12, suma dozelor rezultate din toate practicile relevante nu depășește dozele limită prevăzute în prezentul titlu pentru lucrătorii, ucenicii, studenții și populația expusă.”

27 Articolul 13 din directiva menționată stabilește dozele limită pentru populație.

28 Articolul 43 din directiva menționată, intitulat „Principii de bază”, care figurează în cadrul titlului VIII din aceeași directivă, intitulat „Aplicarea radioprotecției populației în condiții normale”, prevede:

„Fiecare stat membru creează condițiile necesare pentru a asigura protecția optimă a populației pe baza principiilor stabilite la articolul 6 și pentru a aplica principiile fundamentale care reglementează protecția operațională a populației.”

29 Articolul 44 din Directiva 96/29, intitulat „Condiții de autorizare a practicilor care implică riscul expunerii la radiații ionizante a populației”, prevede:

„Protecția operațională a populației, în condiții normale, împotriva practicilor supuse unei autorizări prealabile reprezintă toate măsurile și controalele care urmăresc depistarea și eliminarea factorilor care pot crea, în cursul operațiunilor ce implică expunere la radiații ionizante, un risc de expunere pentru populație, care nu poate fi neglijat din punctul de vedere al radioprotecției. Protecția operațională presupune următoarele măsuri:

- (a) examinarea și aprobarea, din punctul de vedere al radioprotecției, a proiectelor de instalații care implică un risc de expunere și a amplasării lor în teritoriul respectiv;
- (b) autorizarea instalațiilor noi de acest tip, cu condiția ca acestea să asigure protecția adecvată împotriva oricărei expuneri sau contaminări radioactive care se poate extinde dincolo de perimetrul instalației, ținând seama, dacă este cazul, de condițiile demografice, meteorologice, geologice, hidrologice și ecologice;

- (c) examinarea și aprobarea proiectelor de deversare a efluenților radioactivi [a se citi «deșeurilor radioactive»].

Aceste măsuri se aplică în conformitate cu regulile stabilite de autoritățile competente în funcție de amploarea riscului de expunere implicat.”

- 30 Articolul 45 din directiva menționată, intitulat „Estimarea dozelor la care este supusă populația”, este formulat după cum urmează:

„Autoritățile competente:

- (a) asigură realizarea unor estimări ale dozelor rezultate din practicile prevăzute la articolul 44 cât se poate de realiste, atât pentru ansamblul populației, cât și pentru grupuri de referință din populație, în orice loc în care se poate afla un asemenea grup;
- (b) stabilesc frecvența evaluărilor și iau toate măsurile necesare pentru a identifica grupurile de referință din populație, luând în considerare toate căile efective de propagare a substanțelor radioactive;

(c) garantează, ținând seama de riscurile radiologice, că estimările dozelor pentru populație cuprind:

- evaluarea dozelor datorate radiației externe, cu indicarea calității radiației respective, dacă este cazul;
- evaluarea radionuclizilor absorbiți, cu indicarea naturii lor și, dacă este necesar, a stării lor fizice și chimice, precum și determinarea activității și concentrației respectivelor radionuclizi;
- evaluarea dozelor care ar putea afecta grupurile de referință din populație și determinarea caracteristicilor acestor grupuri.

(d) impun păstrarea unei evidențe a măsurărilor pentru expunerea externă, a estimărilor radionuclizilor absorbiți și ale contaminării radioactive, precum și rezultatele obținute prin evaluarea dozelor primite de grupurile de referință și de populație.”

31 Articolul 46 din aceeași directivă, intitulat „Inspekția”, prevede:

„În ceea ce privește protecția sănătății populației, fiecare stat membru instituie un sistem de inspecții pentru a aduce la îndeplinire dispozițiile prezentei directive [a se citi «dispozițiile adoptate în conformitate cu prezenta directivă»] și pentru a iniția operațiuni de supraveghere în domeniul radioprotecției.”

32 Articolul 47 din Directiva 96/29, intitulat „Responsabilitățile întreprinderilor”, prevede la alineatul (1):

„Fiecare stat membru impune întreprinderilor responsabile de activitățile prevăzute la articolul 2 să desfășoare aceste activități în spiritul principiilor de protecție a sănătății populației în domeniul radioprotecției, în special să ia următoarele măsuri în cadrul instalațiilor care le aparțin:

(a) obținerea și menținerea unui nivel optim de protecție a mediului și a populației;

(b) verificarea eficienței dispozitivelor tehnice de protecție a mediului și a populației;

(c) autorizarea, conform principiilor de supraveghere a radioprotecției, a echipamentelor și a procedurilor de măsurare și evaluare, după caz, a expunerii sau contaminării radioactive a mediului și a populației;

(d) calibrarea regulată a instrumentelor de măsură și controlul regulat al stării lor de funcționare și al modului în care sunt folosite.”

33 Articolele 48-53 din directiva menționată, care constituie titlul IX, se referă la intervențiile în situații de urgență radiologică.

34 Articolul 54 din aceeași directivă prevede:

„Prezenta directivă stabilește standardele de securitate de bază pentru protecția sănătății lucrătorilor și a populației împotriva pericolelor datorate radiațiilor ionizante, în vederea aplicării lor uniforme de către statele membre. Dacă un stat membru intenționează să adopte doze limită mai stricte decât cele prevăzute de prezenta directivă, statul membru respectiv informează Comisia și celelalte state membre cu privire la aceasta.”

35 Este cert că Republica Austria nu a comunicat o asemenea informație nici Comisiei și nici celorlalte state membre.

Reglementarea națională

- 36 Articolul 364 alineatul (2) din Codul civil austriac (Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch, denumit în continuare „ABGB”) prevede:

„Proprietarul unui imobil poate interzice vecinului orice tulburare provocată de ape uzate, fum, gaze, căldură, mirosuri, zgomot, vibrații și alte tipuri similare de poluare provenită de pe terenul acestuia, în măsura în care acestea depășesc nivelul obișnuit stabilit în funcție de condițiile locale și afectează în mod considerabil folosirea normală a imobilului. Deversarea directă fără un titlu juridic special este ilicită în orice împrejurare.”

- 37 Articolul 364 a din ABGB prevede:

„Cu toate acestea, dacă tulburarea care depășește acest nivel este cauzată de instalații miniere sau de o instalație autorizată de o autoritate administrativă pe terenul vecin, posesorul este autorizat să solicite instanței judecătorești numai repararea prejudiciului suferit, chiar dacă acesta rezultă din împrejurări care nu au fost luate în considerare în cadrul procedurii de autorizare administrativă.”

Acțiunea principală și contextul acesteia

- 38 Land Oberösterreich este proprietarul unor terenuri afectate agriculturii și experimentelor agronomice pe care se află o școală agricolă. Aceste terenuri sunt situate în Austria, la aproximativ 60 km de centrala nucleară de la Temelín, care se află pe teritoriul ceh, la 50 km de frontiera austriacă.

- 39 Această centrală este exploatată de întreprinderea furnizoare de energie ČEZ, o societate pe acțiuni de drept ceh al cărei acționar principal este statul ceh.
- 40 Construirea și exploatarea centralei nucleare de la Temelín au fost autorizate de autoritățile cehe în 1985 și aceasta a fost pusă în funcțiune cu titlu experimental la 9 octombrie 2000.
- 41 În 2001, Land Oberösterreich și alți proprietari privați au sesizat Landesgericht Linz cu acțiuni întemeiate pe articolul 364 alineatul (2) din ABGB și care aveau ca obiect obligarea ČEZ la încetarea poluării sau a riscurilor de poluare legate de radiațiile ionizante care puteau emana de la centrala menționată.
- 42 Potrivit Land Oberösterreich, radioactivitatea generată de funcționarea normală a acestei centrale nucleare sau, în orice caz, riscurile de contaminare legate de exploatarea și de eventualele disfuncționalități ale acesteia afectează pe termen lung folosirea normală a terenurilor care îi aparțin. Așadar, ar fi îndeplinite condițiile unei acțiuni pentru încetarea poluării, dacă este cazul, preventivă.
- 43 Pe de altă parte, centrala menționată a făcut obiectul unor negocieri între Republica Austria și Republica Cehă. Un protocol aferent acestor negocieri a fost semnat la Melk (Austria) la 12 decembrie 2000. La 29 noiembrie 2001, cele două state au adoptat un document intitulat „Concluziile procesului Melk și continuarea acestuia”, la care face trimitere Declarația comună a Republicii Cehe și a Republicii Austria cu privire la acordul bilateral asupra centralei nucleare de la Temelín, anexată la actul final al tratatului privind aderarea la Uniunea Europeană a zece noi state membre, printre care figurează Republica Cehă, semnat la Atena la 16 aprilie 2003 (JO L 236, p. 17), declarație

prin care cele două state membre afirmă că își vor îndeplini obligațiile bilaterale în cadrul concluziilor menționate.

44 Din 2003, centrala nucleară de la Temelín funcționează la capacitate maximă.

45 Astfel cum reiese din Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European cu privire la securitatea nucleară în cadrul Uniunii Europene din 6 noiembrie 2002 [COM(2002) 605 final], în contextul negocierilor care au condus la aderarea a zece noi state membre în 2004, problemele legate de securitatea nucleară a centralelor de care dispuneau statele candidate au fost foarte atent studiate în urma adoptării rezoluțiilor Consiliului European de la Köln din 3 și din 4 iunie 1999, prin care s-a solicitat Comisiei să asigure aplicarea unor standarde înalte de securitate în Europa Centrală și de Est. Evaluarea astfel realizată a condus în anumite cazuri la desființarea reactoarelor nucleare, în alte cazuri la recomandări de îmbunătățire a acestora în scopul de a le aduce la un nivel de securitate comparabil cu cel care exista în cadrul Uniunii Europene pentru reactoare comparabile, recomandări a căror punere efectivă în aplicare a făcut obiectul unui control al Comisiei și al Consiliului [a se vedea în special punctul 4 din introducerea comunicării menționate, precum și punctul 1.1 litera (b) și punctul 3.2 din aceasta].

46 În paralel cu procesul Melk în care Comisia a avut un rol activ pentru a facilita dialogul dintre autoritățile cehe și cele austriece, securitatea centralei nucleare de la Temelín a fost astfel evaluată de către Comisie și Consiliu, pe aceeași bază ca și celelalte instalații nucleare din țările candidate, iar rezultatele acestei evaluări au demonstrat că respectiva centrală prezenta, în urma aplicării recomandărilor propuse, un nivel de securitate nucleară satisfăcător [a se vedea punctul 1.1 litera (b) din comunicarea menționată].

47 Pe de altă parte și astfel cum reiese din cuprinsul punctului 5.3.2 din Comunicarea Comisiei privind sinteza activităților desfășurate în 2004 și în 2005 în scopul punerii în aplicare a titlului II capitolele 3-10 din Tratatul Euratom [COM(2006) 395 final], de la aderarea Republicii Cehe la Uniunea Europeană, la Temelín au fost efectuate verificări în 2004 și în 2005, în temeiul articolului 35 EA.

48 Comisia a emis de asemenea un aviz, la 24 noiembrie 2005, privind proiectul de eliminare a deșeurilor radioactive rezultate în urma modificărilor de pe amplasamentul centralei nucleare de la Temelín, din Republica Cehă, în conformitate cu articolul 37 din Tratatul Euratom (JO C 293, p. 40). În avizul menționat, Comisia a concluzionat, printre altele, că „punerea în aplicare, indiferent sub ce formă, a proiectului de eliminare a deșeurilor radioactive rezultate în urma modificărilor de pe amplasamentul centralei nucleare de la Temelín [...] nu poate provoca, nici în cazul unei funcționări normale și nici în cazul unui accident de tipul și de amploarea vizate în cadrul datelor generale, o contaminare radioactivă semnificativă din punct de vedere sanitar a apelor, a solului sau a spațiului aerian ale unui alt stat membru”.

49 La 3 noiembrie 2006, cele două reactoare ale centralei de la Temelín au făcut obiectul unui control și al unei declarații definitive de conformitate cu reglementările în vigoare.

Întrebările preliminare

50 Landesgericht Linz arată că, potrivit jurisprudenței anterioare, articolul 364 a din ABGB, care excludea introducerea de acțiuni în încetarea poluării atunci când era vorba despre instalații care beneficiau de o autorizație administrativă, se aplica de asemenea în ceea ce privește instalațiile autorizate de autorități străine în cazul în care rezulta că poluarea vizată era autorizată de dreptul internațional, iar condițiile de autorizare aplicabile în statul de origine erau, în esență, echivalente cu cele existente în Austria.

- 51 Cu toate acestea, într-o hotărâre din 4 aprilie 2006, Oberster Gerichtshof a statuat că numai autorizațiile emise de autoritățile austriece intră în domeniul de aplicare al respectivului articol 364 a. Această dispoziție s-ar întemeia astfel numai pe o apreciere a intereselor interne divergente și nimic nu ar justifica impunerea de către legiuitorul austriac, exclusiv în interesul unei economii străine și în numele interesului public străin, a unor restricții privind dreptul de proprietate asupra unor bunuri imobile afectate situate în Austria.
- 52 Potrivit Landesgericht Linz, interpretarea astfel reținută de Oberster Gerichtshof poate încălca dreptul comunitar în măsura în care presupune o diferență de tratament între instalațiile care dispun de o autorizație emisă de autoritățile austriece și cele care beneficiază de o autorizație acordată de autoritățile altui stat membru.
- 53 Considerând că nici Tratatul CE și CEEA și nici dreptul derivat elaborat în temeiul acestora nu cuprind norme referitoare la acordarea de autorizații unor centrale nucleare și la recunoașterea unor asemenea autorizații în alte state membre decât cele care le-au emis, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă diferența de tratament astfel relevată încalcă articolele 10 CE, 12 CE, 28 CE sau 43 CE.
- 54 În aceste condiții, Landesgericht Linz a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) a) Constituie o măsură cu efect echivalent în sensul articolului 28 CE faptul că o întreprindere care exploatează o centrală electrică într-un stat membru în conformitate cu legislația acestui stat și cu dispozițiile de drept comunitar corespunzătoare și care produce curent electric pe care îl livrează în diferite state membre este obligată, în temeiul unei hotărâri de obligare la încetarea unei tulburări cauzate de poluarea care ar putea fi produsă de acea centrală, pronunțată de o instanță dintr-un stat membru vecin – hotărâre cu forță

executorie în toate statele membre potrivit [Regulamentului (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74)] – să adapteze acea instalație la normele tehnice dintr-un alt stat membru sau chiar – în cazul imposibilității aplicării unor măsuri de adaptare din cauza complexității întregii instalații – să înceteze exploatarea respectivei instalații și că, în urma interpretării dispozițiilor legale naționale de către instanța supremă a acestui stat, această instanță nu poate lua în considerare autorizația de exploatare a centralei electrice din statul membru în care este situată centrala, deși în cadrul unei astfel de acțiuni în încetarea tulburării instanța menționată ar lua în considerare o autorizație națională de exploatare a unei instalații, astfel încât, în cele din urmă, nicio hotărâre de încetare a tulburării nu ar putea interveni împotriva unei instalații a cărei exploatare a fost autorizată de autoritățile naționale?

- b) Motivele de justificare consacrate prin dispozițiile Tratatului CE trebuie interpretate în sensul că distincția efectuată în conformitate cu dreptul unui stat membru între autorizațiile naționale și autorizațiile străine de exploatare a instalațiilor este în orice caz ilicită, în măsura în care se întemeiază pe considerația conform căreia numai economia națională trebuie protejată – iar nu și economia altui stat –, ceea ce constituie un motiv pur economic care, în contextul libertăților fundamentale, nu este demn de protecție?

- c) Motivele de justificare consacrate prin dispozițiile Tratatului CE și principiul proporționalității, aferent acestora, trebuie interpretate în sensul că este, în orice caz, ilicită distincția globală efectuată în conformitate cu dreptul unui stat membru între autorizațiile naționale și autorizațiile străine de exploatare a instalațiilor, din cauza faptului că exploatarea unei instalații autorizate în statul membru în care aceasta este situată trebuie să fie analizată de instanța națională dintr-un alt stat membru, în mod individual, pe baza riscurilor reale pe care exploatarea instalației le prezintă pentru ordinea publică, securitatea publică sau sănătatea publică ori pe baza altor motive imperative de interes general?

- d) Având în vedere principiul proporționalității, care trebuie analizat în contextul motivelor de justificare invocate, instanțele dintr-un stat membru trebuie, în orice caz, să trateze autorizația de exploatare a unei instalații eliberată în statul membru în care este situată aceasta în același mod ca pe o autorizație națională, din moment ce autorizația de exploatare eliberată de statul membru pe teritoriul căruia este situată instalația este, în esență, din punct de vedere juridic, echivalentă cu o autorizație națională de exploatare a unei instalații?
- e) Este relevant, cu privire la modul în care sunt luate în considerare întrebările precedente, faptul că, în cazul instalației autorizate în statul membru în care este situată, este vorba despre o centrală nucleară, în timp ce în alt stat membru, în care este pendinte o acțiune în încetarea tulburării cauzate de poluarea care ar putea fi produsă de această centrală nucleară, exploatarea unui asemenea tip de instalație nu este permisă *per se*, chiar dacă sunt exploatate alte instalații nucleare?
- f) În situația în care interpretarea dispozițiilor de drept național expusă mai sus la întrebarea 1 litera a) constituie o încălcare a articolului 28 CE, instanțele statului membru la care este pendinte o asemenea acțiune în încetarea tulburării sunt obligate să interpreteze dreptul național în conformitate cu dreptul comunitar, astfel încât expresia «instalație autorizată de o autoritate administrativă» să includă atât autorizațiile de exploatare naționale, cât și autorizațiile de exploatare străine, eliberate de autoritățile din alte state membre?
- 2) a) Este compatibil cu interzicerea oricărei restricții privind libertatea de stabilire a resortisanților unui stat membru pe teritoriul unui alt stat membru, prevăzută la articolul 43 CE, faptul că o întreprindere care exploatează o centrală electrică într-un stat membru în conformitate cu legislația acestui stat și cu dispozițiile de drept comunitar corespunzătoare este obligată, în temeiul unei hotărâri de obligare la încetarea unei tulburări cauzate de poluarea care ar putea fi produsă de acea centrală, pronunțată de o instanță dintr-un stat membru vecin – hotărâre cu forță executorie în toate statele membre potrivit [Regulamentului

nr. 44/2001] – să adapteze acea instalație la normele tehnice dintr-un alt stat membru sau chiar – în cazul imposibilității aplicării unor măsuri de adaptare din cauza complexității întregii instalații – să înceteze exploatarea respectivei instalații și că, în urma interpretării dispozițiilor legale naționale de către instanța supremă a acestui stat, această instanță nu poate lua în considerare autorizația de exploatare a centralei electrice din statul membru în care este situată centrala, deși în cadrul unei astfel de acțiuni în încetarea tulburării instanța menționată ar lua în considerare o autorizație națională de exploatare a unei instalații, astfel încât, în cele din urmă, nicio hotărâre de încetare a tulburării nu ar putea interveni împotriva unei instalații a cărei exploatare a fost autorizată de autoritățile naționale?

- b) Motivele de justificare a unei restricții privind libertatea de stabilire trebuie interpretate în sensul că distincția efectuată în conformitate cu dreptul unui stat membru între autorizațiile naționale și autorizațiile străine de exploatare a instalațiilor este în orice caz ilicită, în măsura în care se întemeiază pe considerația conform căreia numai economia națională trebuie protejată – iar nu și economia unui alt stat –, ceea ce constituie un motiv pur economic care, în contextul libertăților fundamentale, nu este demn de protecție?

- c) Motivele de justificare a unei restricții privind libertatea de stabilire consacrate prin dispozițiile Tratatului CE și în special principiul proporționalității trebuie interpretate în sensul că este, în orice caz, ilicită distincția globală efectuată în conformitate cu dreptul unui stat membru între autorizațiile naționale și autorizațiile străine de exploatare a instalațiilor, din cauza faptului că exploatarea unei instalații autorizate în statul membru în care aceasta este situată trebuie să fie analizată de instanța națională dintr-un alt stat membru, în mod individual, pe baza riscurilor reale pe care exploatarea instalației le prezintă pentru ordinea publică, securitatea publică sau sănătatea publică ori pe baza altor motive imperative de interes general?

- d) Având în vedere principiul proporționalității, care trebuie analizat în contextul motivelor de justificare a atingerilor aduse libertății de stabilire, instanțele

dintr-un stat membru trebuie, în orice caz, să trateze autorizația de exploatare a unei instalații eliberată în statul membru în care este situată aceasta în același mod ca pe o autorizație națională, din moment ce autorizația de exploatare eliberată de statul membru pe teritoriul căruia este situată instalația este, în esență, din punct de vedere juridic, echivalentă cu o autorizație națională de exploatare a unei instalații?

- e) Este relevant, cu privire la modul în care sunt luate în considerare întrebările precedente în contextul libertății de stabilire, faptul că, în cazul instalației autorizate în statul membru în care este situată, este vorba despre o centrală nucleară, în timp ce în alt stat membru, în care este pendinte o acțiune în încetarea tulburării cauzate de poluarea care ar putea fi produsă de această centrală nucleară, exploatarea unui asemenea tip de instalație nu este permisă *per se*, chiar dacă sunt exploatare alte instalații nucleare?

- f) În situația în care interpretarea dispozițiilor de drept național expusă mai sus la întrebarea 2 litera a) constituie o încălcare a articolului 43 CE, instanțele statului membru la care este pendinte o asemenea acțiune în încetarea tulburării sunt obligate să interpreteze dreptul național în conformitate cu dreptul comunitar, astfel încât expresia «instalație autorizată de o autoritate administrativă» să includă atât autorizațiile de exploatare naționale, cât și autorizațiile de exploatare străine, eliberate de autoritățile din alte state membre?

- 3) a) Constituie o discriminare indirectă pe motiv de cetățenie sau naționalitate, interzisă în temeiul articolului 12 CE, faptul că, în cadrul unei acțiuni în încetarea tulburării introduse de persoane private împotriva unei instalații, instanțele dintr-un stat membru iau în considerare autorizația de exploatare a acestei instalații eliberată de autoritățile naționale, ceea ce are drept consecință excluderea dreptului de a obține o somație de încetare a tulburării sau de adaptare a instalației de exploatare, în timp ce, în cadrul unei astfel de acțiuni, aceste instanțe nu iau în considerare autorizațiile de exploatare eliberate în alte state membre de autoritățile statelor membre respective?

- b) O astfel de discriminare intră în sfera de aplicare a Tratatului CE, având în vedere faptul că afectează condițiile juridice în care întreprinderile care exploatează asemenea instalații pot să se stabilească într-un stat membru al UE, precum și condițiile juridice în care aceste întreprinderi produc curent electric și îl livrează în alte state membre ale UE, astfel încât prezintă o legătură cel puțin indirectă cu realizarea libertăților fundamentale?

- c) Poate o astfel de discriminare să fie justificată pe baza unor motive obiective, având în vedere că instanțele vizate din statul membru nu efectuează o examinare individuală a faptelor care stau la baza autorizației de exploatare a instalației din statul membru în care aceasta este situată? Nu ar fi în conformitate cu principiul proporționalității faptul că instanțele dintr-un alt stat membru iau în considerare autorizația străină eliberată în statul membru în care este situată instalația cel puțin cu condiția ca, din punct de vedere juridic, această autorizație să fie, în esență, echivalentă cu o autorizație națională de exploatare a unei instalații?

- d) În situația în care interpretarea dispozițiilor de drept național expusă mai sus la întrebarea 3 litera a) constituie o încălcare a articolului 12 CE, instanțele statului membru la care este pendinte o asemenea acțiune în încetarea tulburării sunt obligate să interpreteze dreptul național în conformitate cu dreptul comunitar, astfel încât expresia «instalație autorizată de o autoritate administrativă» să includă atât autorizațiile de exploatare naționale, cât și autorizațiile străine, eliberate de autoritățile din alte state membre?

- 4) a) Principiul cooperării loiale consacrat de articolul 10 CE se aplică de asemenea, în cadrul sferei de aplicare a dreptului comunitar, cu privire la raporturile dintre statele membre?

- b) Trebuie să se deducă din acest principiu al cooperării loiale că statele membre nu trebuie să facă mai dificilă sau chiar imposibilă exercitarea de către alte state membre a actelor de autoritate publică, iar aceasta este valabil în special în ceea ce privește deciziile statelor membre referitoare la planificarea, construirea și exploatarea pe teritoriul lor a instalațiilor nucleare?
- c) În situația în care interpretarea dispozițiilor de drept național expusă mai sus la întrebarea 4 litera a) constituie o încălcare a articolului 10 CE, instanțele statului membru la care este pendinte o asemenea acțiune în încetarea tulburării sunt obligate să interpreteze dreptul național în conformitate cu dreptul comunitar, astfel încât expresia «instalație autorizată de o autoritate administrativă» să includă atât autorizațiile de exploatare naționale, cât și autorizațiile străine, eliberate de autoritățile din alte state membre?”

Observație introductivă

55 Potrivit guvernului austriac, instanța de trimitere ar fi făcut o descriere imperfectă a articolului 364 a din ABGB. Astfel, jurisprudența arată că nici autorizațiile emise în Austria nu intră în domeniul de aplicare al acestei dispoziții în cazul în care au fost eliberate la încheierea unei proceduri care nu recunoaște vecinului calitatea de parte sau în prezența unor tulburări ori a unor riscuri grave pentru viață sau sănătate. Prin urmare, diferența de tratament descrisă de instanța de trimitere nu ar fi dovedită.

56 Land Oberösterreich arată că, contrar celor ce rezultă din decizia de trimitere, expresia „instalație autorizată de o autoritate administrativă” care figurează la articolul 364 a din ABGB poate fi de asemenea aplicată autorizațiilor emise de autoritățile altui stat. Aceasta ar fi situația atunci când poluarea este autorizată de dreptul internațional, când

condițiile de autorizare care există în statul de stabilire sunt echivalente cu cele care există în statul forului și când proprietarul bunului amenințat a putut să participe la procedura de autorizare în calitate de parte. Or, în cazul de față, este cert că o centrală nucleară nu poate fi autorizată în dreptul austriac, că autorizația care a fost eliberată ČEZ nu respectă nici standardele tehnice și nici cerințele procedurale aflate în vigoare în prezent și că Land Oberösterreich nu a putut să participe la procedura de autorizare vizată.

57 În această privință, trebuie totuși amintit că nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea dispozițiilor din dreptul național, o astfel de interpretare fiind astfel de competența exclusivă a instanțelor naționale. Din acest motiv, atunci când este sesizată de o instanță națională cu o întrebare preliminară, Curtea trebuie să se limiteze la a lua în considerare interpretarea dreptului național astfel cum a fost prezentată de instanța menționată (a se vedea printre altele, în acest sens, în special Hotărârea din 2 octombrie 2008, Heinrich Bauer Verlag, C-360/06, Rep., p. I-7333, punctul 15 și jurisprudența citată).

Cu privire la întrebările preliminare

Considerații introductive

58 Astfel cum reiese chiar din modul de redactare a întrebărilor preliminare, instanța de trimitere formulează aceste întrebări pornind de la premisa că decizia pe care ar putea fi nevoită, eventual, să o pronunțe, având ca efect obligarea ČEZ să adapteze centrala nucleară de la Temelín sau chiar să pună capăt exploatării acesteia în cazul imposibilității de a realiza adaptările necesare, va beneficia de autoritatea acordată în orice stat membru deciziilor emise conform dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001.

59 În observațiile sale, guvernul ceh invocă două obiecții împotriva unei astfel de premise.

60 În primul rând, acesta contestă însăși aplicabilitatea dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001 în ceea ce privește hotărârea judecătorească astfel vizată. Într-adevăr, articolul 66 alineatul (1) din regulamentul menționat ar exclude, în principiu, o astfel de aplicabilitate în cazul unor acțiuni judecătorești care, asemenea acțiunii principale, au fost introduse înainte de intrarea în vigoare a acestui regulament. Pe de altă parte, niciuna dintre cele două excepții pe care le prevede în această privință alineatul (2) al aceluiași articol nu s-ar aplica în cazul de față. Astfel, pe de o parte, acțiunea principală nu ar fi fost introdusă după intrarea în vigoare a Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32) între cele două state vizate, întrucât Republica Cehă nu era parte la aceasta în momentul introducerii respectivei acțiuni. Pe de altă parte, competența instanțelor austriece nu ar rezulta în cazul de față din normele de competență conforme normelor cuprinse în capitolul II din regulamentul menționat, ci dintr-o normă de competență pur internă întemeiată pe domiciliul reclamantului din acțiunea principală.

61 În al doilea rând, guvernul ceh susține că, și dacă se presupune că sunt aplicabile dispozițiile Regulamentului nr. 44/2001, articolul 34 punctul 1 din acest regulament, care prevede că o hotărâre nu este recunoscută dacă recunoașterea este vădit contrară ordinii publice a statului membru solicitat, s-ar aplica în prezenta cauză în fața instanțelor cehe.

62 Având în vedere răspunsul care va fi dat în continuare la întrebările adresate de instanța de trimitere, nu este însă necesară pronunțarea asupra obiecțiilor formulate astfel de guvernul ceh și nici, în general, asupra interpretării dispozițiilor Regulamentului nr. 44/2001.

Cu privire la admisibilitatea întrebărilor preliminare

- 63 Land Oberösterreich susține că întrebările preliminare sunt inadmisibile din două motive.
- 64 Pe de o parte, lungimea excesivă a întrebărilor menționate, precum și împrejurarea că acestea cuprind un mare număr de argumente și de elemente de fapt ar face imposibilă formularea unor răspunsuri clare.
- 65 În această privință, Curtea constată totuși că elementele de fapt și de drept cuprinse atât în motivele deciziei de trimitere, cât și în întrebările preliminare sunt de natură să îi permită să exercite competența care îi este conferită.
- 66 Pe de altă parte, Land Oberösterreich susține că nu există suficiente legături între situația în discuție în acțiunea principală și dreptul comunitar, astfel încât întrebările preliminare au un caracter artificial sau ipotetic.
- 67 În această privință, trebuie subliniat că problema dacă o situație precum cea din acțiunea principală intră în domeniul de aplicare al dispozițiilor comunitare avute în vedere de instanța de trimitere reprezintă o chestiune de fond legată de interpretarea acestora, astfel încât eventualele îndoeli care pot să existe în această privință nu sunt de natură să afecteze admisibilitatea întrebărilor preliminare.
- 68 Din cele de mai sus rezultă că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este admisibilă.

Cu privire la identificarea dispozițiilor comunitare care necesită o interpretare

- 69 În decizia sa, instanța de trimitere prezintă îndoielile pe care le are cu privire la conformitatea cu dreptul comunitar a articolului 364 a din ABGB, având în vedere diferența de tratament instituită de o asemenea dispoziție între, pe de o parte, întreprinderile care dețin o instalație ce beneficiază de o autorizație administrativă emisă în Austria, care nu sunt expuse unei acțiuni din partea vecinilor, inclusiv o acțiune preventivă în încetarea poluării, și, pe de altă parte, o întreprindere care, asemenea ČEZ, deține o instalație, în cazul de față o centrală nucleară, care beneficiază de o autorizație acordată de autoritățile competente ale unui alt stat membru și care este expusă unei astfel de acțiuni în încetarea poluării.
- 70 În această privință, instanța de trimitere identifică în special patru dispoziții ale Tratatului CE care ar putea, în opinia sa, să se opună unei asemenea diferențe de tratament, și anume articolele 12 CE, 28 CE și, respectiv, 43 CE.

Observații prezentate Curții

- 71 Fără a aduce atingere pozițiilor pe care, de altfel, le-au susținut cu privire la cele patru articole din Tratatul CE menționate mai sus, ČEZ, guvernele ceh, francez și polonez, precum și Comisia arată că diferite dispoziții ale Tratatului CEEA și ale reglementărilor adoptate în temeiul acestuia sunt relevante în ceea ce privește problematica astfel prezentată de instanța de trimitere.
- 72 Considerând că diferența de tratament în discuție în acțiunea principală este interzisă de articolul 12 CE, Comisia arată în special, în această privință, că interzicerea discriminărilor pe motiv de cetățenie sau naționalitate consacrată de acest articol constituie un principiu general care se aplică de asemenea în cadrul Tratatului CEEA sau că, cel puțin, faptul că este vorba despre o întreprindere care intră sub incidența acestuia din urmă pledează în favoarea aplicării articolului 12 CE în cazul acesteia.

Articolele 30 EA-32 EA și Directiva 96/29, precum și articolul 37 EA ar arăta în special că situația din acțiunea principală intră în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

73 În ședință, Comisia a precizat în această privință în special că, în cazul în care un stat membru exclude posibilitatea admiterii unei acțiuni în încetarea preventivă a poluării atunci când activitatea aflată la originea tulburării beneficiază de o autorizație administrativă, acest stat membru nu poate să autorizeze o asemenea acțiune atunci când activitatea în cauză este cea a unei centrale nucleare stabilite într-un alt stat membru în care aceasta beneficiază de o autorizație administrativă. Astfel, potrivit Comisiei, o asemenea diferență de tratament nu poate fi justificată, mai ales din moment ce existența unei astfel de autorizații arată, în temeiul dreptului care rezultă din Tratatul CEEA, că respectarea valorilor limită în ceea ce privește expunerea la radiațiile ionizante în contextul unei exploatare normale a fost corespunzător examinată și face obiectul unor controale continue.

74 Potrivit guvernului ceh, articolele 30 EA-39 EA, precum și articolele 7, 8 și 14 din Convenția privind securitatea nucleară sunt aplicabile în acțiunea principală. Examinarea de către instanțele austriece a autorizației emise în vederea exploatareii centralei nucleare de la Temelín de către Consiliul pentru Securitatea Nucleară, o autoritate națională cehă desemnată conform articolului 8 din convenția menționată, ar încălca dispozițiile amintite mai sus și în special competențele recunoscute acestei autorități naționale, precum și, pe cale de consecință, articolul 192 EA. Toate aceste dispoziții ar presupune mai ales o obligație de încredere reciprocă între statele membre în ceea ce privește autorizațiile emise și controalele efectuate de acestea.

75 În ședință, ČEZ a susținut că emiterea unei aprecieri de către o instanță austriacă în ceea ce privește autorizația administrativă eliberată de autoritatea competentă cehă sau securitatea centralei nucleare de la Temelín aduce atingere competențelor Republicii Cehe astfel cum sunt acestea recunoscute prin Convenția privind securitatea nucleară și încălcă atât această convenție, cât și principiul loialității prevăzut la articolul 192 EA.

76 Guvernul polonez consideră că articolele 30 EA-39 EA, Directiva 96/29 și în special articolul 4 alineatul (1) litera (a) și articolele 13, 44 și 45 din aceasta, precum și Convenția privind securitatea nucleară și în special articolele 7, 14 și 15 din aceasta stabilesc un standard armonizat minim pentru dozele limită de emisie a radiațiilor ionizante pe care orice centrală nucleară trebuie să îl respecte pentru a putea obține o autorizație de exploatare. Dispozițiile menționate ar prevedea de asemenea efectuarea în mod regulat a unor evaluări privind siguranța și a unor verificări sub formă de analiză, supraveghere, încercări și inspecții și ar permite atât Comisiei, grație unor controale *in situ* și unor informații care trebuie să îi fie comunicate, cât și statelor membre vecine, prin intermediul unor consultări între părți și al prezentării de informații, să procedeze la o evaluare a activității centralelor nucleare. În aceste condiții, instanța de trimitere ar trebui să se limiteze să verifice că ČEZ deține o autorizație pentru centrala nucleară de la Temelín, sub sancțiunea încălcării articolului 192 EA.

77 Guvernul francez, care a intervenit în stadiul procedurii orale, a arătat că, în cadrul prezentei cauze, este necesar să se ia în considerare articolele 30 EA-32 EA, 33 EA, 35 EA, 37 EA și 38 EA, interpretate în lumina jurisprudenței Curții, precum și Directiva 96/29, care au ca obiect în mod specific definirea unui cadru care să permită protejarea populațiilor împotriva riscului legat de instalațiile nucleare.

78 Guvernul menționat subliniază în plus că, în timpul procesului de aderare, condițiile de funcționare a centralei nucleare de la Temelín au făcut obiectul unui control aprofundat de către Comisie, fără ca exploatarea acesteia să fie pusă în discuție cu această ocazie. De asemenea, respectivul guvern se referă la verificările efectuate de Comisie și la avizul favorabil emis de aceasta, care au fost menționate la punctele 47 și 48 din prezenta hotărâre.

79 Potrivit aceluiași guvern, cadrul astfel instituit prin Tratatul CEEA se opune ca o instanță a unui stat membru să poată obliga exploatantul unei centrale nucleare care funcționează într-un alt stat membru, conform cerințelor impuse de reglementarea aferentă cadrului menționat, să adapteze sau să înceteze activitatea acestei centrale.

80 Pe de altă parte, în ședință, guvernele francez și polonez au arătat că împărtășesc punctul de vedere al Comisiei potrivit căruia principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate prevăzut la articolul 12 CE constituie un principiu general care se aplică de asemenea în domeniul Tratatului CEEA. În opinia acestor guverne, un asemenea principiu este încălcat în prezenta cauză de diferența de tratament ce rezultă din articolul 364 a din ABGB în ceea ce privește centralele nucleare care dispun de o autorizație emisă într-un alt stat membru decât Republica Austria cu respectarea standardelor care fac obiectul unei armonizări comunitare minime.

Aprecierea Curții

81 Împrejurarea că, pe plan formal, o instanță națională a formulat întrebarea preliminară făcând trimitere la anumite dispoziții ale dreptului comunitar nu împiedică Curtea să furnizeze acestei instanțe toate elementele de interpretare care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă respectiva instanță s-a referit sau nu s-a referit la acestea în enunțul întrebărilor sale (a se vedea în special Hotărârea din 15 septembrie 2005, Ioannidis, C-258/04, Rec., p. I-8275, punctul 20 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 21 februarie 2006, Ritter-Coulais, C-152/03, Rec., p. I-1711, punctul 29 și jurisprudența citată). În această privință, revine Curții sarcina de a extrage din ansamblul elementelor furnizate de instanța națională și mai ales din motivarea deciziei de trimitere elementele de drept comunitar care necesită o interpretare, având în vedere obiectul litigiului (a se vedea în special Hotărârea din 20 martie 1986, Tissier, 35/85, Rec., p. 1207, punctul 9).

82 În prezenta cauză, este necesar să se arate de la bun început că acțiunea principală urmărește, în esență, să stabilească dacă o activitate industrială care constă în exploatarea unei centrale nucleare poate fi continuată și, în caz afirmativ, care sunt condițiile tehnice care pot fi impuse unei asemenea centrale pentru o poluare sau pentru anumite riscuri de poluare pe care bunurile imobile situate într-un alt stat le-ar suferi din cauza eventualei expunerii la radiațiile ionizante provenind de la această centrală.

83 Or, o asemenea activitate industrială intră, chiar prin obiectul său și într-o măsură importantă, în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA și este cert că acesta din urmă cuprinde, în plus, un ansamblu de norme referitoare tocmai la protecția populațiilor și a mediului împotriva radiațiilor ionizante.

84 Pe de altă parte, trebuie subliniat că, în temeiul articolelor 234 CE și 150 EA, Curtea are o competență identică pentru a interpreta dispozițiile Tratatelor CE și CEEA. Prin urmare, împrejurarea că, pe plan formal, instanța de trimitere a sesizat Curtea în temeiul articolului 234 CE și i-a adresat întrebări cu privire la interpretarea unor dispoziții din Tratatul CE nu împiedică Curtea să furnizeze instanței menționate toate elementele care pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, inclusiv atunci când aceste elemente intră în cadrul Tratatului CEEA și presupun ca Curtea să se pronunțe pe baza competenței deținute de aceasta în temeiul articolului 150 EA (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 ianuarie 1986, Hurd, 44/84, Rec., p. 29, punctele 1 și 14).

85 În plus, trebuie amintit că articolul 305 alineatul (2) CE prevede expres că dispozițiile Tratatului CE nu derogă de la cele ale Tratatului CEEA.

86 În prezenta cauză, examinarea principiilor și a dispozițiilor specifice cuprinse în Tratatul CEEA și în anumite acte adoptate în temeiul acestuia permite, astfel cum se va arăta în continuare, să se răspundă la întrebările adresate de instanța de trimitere.

Cu privire la principiul interzicerii discriminărilor pe motiv de cetățenie sau naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA

Cu privire la existența principiului menționat

- ⁸⁷ Trebuie amintit că articolul 12 CE, la care face trimitere a treia întrebare preliminară, interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie sau naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CE.
- ⁸⁸ Deși Tratatul CEEA nu cuprinde o dispoziție explicită care să corespundă articolului menționat din Tratatul CE, totuși, astfel cum a subliniat foarte devreme Curtea, principiul consacrat la articolul 12 CE face parte dintre „principiile” Comunității, iar regula tratamentului național constituie una dintre dispozițiile juridice fundamentale ale acesteia (a se vedea în special Hotărârea din 21 iunie 1974, *Reyners*, 2/74, Rec., p. 631, punctele 15 și 24).
- ⁸⁹ Articolul 12 menționat, care interzice orice discriminare pe motiv de cetățenie sau naționalitate, nu constituie, de altfel, decât o expresie specifică a principiului general al egalității, care constituie la rândul său unul dintre principiile fundamentale ale dreptului comunitar (a se vedea în acest sens, în special, Hotărârea din 8 octombrie 1980, *Überschär*, 810/79, Rec., p. 2747, punctul 16, și Hotărârea din 19 martie 2002, *Comisia/Italia*, C-224/00, Rec., p. I-2965, punctul 14).
- ⁹⁰ Având în vedere cele de mai sus, ar fi contrar atât finalității, cât și coerenței tratatelor ca discriminările pe motiv de cetățenie sau naționalitate, care sunt interzise de articolul 12 CE în domeniul de aplicare al Tratatului CE, să fie în schimb tolerate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

- 91 Prin urmare, trebuie recunoscut că principiul interzicerii oricărei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate în domeniul de aplicare al dreptului comunitar, deși nu este prevăzut expres decât la articolul 12 CE, constituie un principiu general aplicabil și în cadrul Tratatului CEEA.

Cu privire la existența, în acțiunea principală, a unei diferențe de tratament pe motiv de naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA

- 92 În primul rând, potrivit unei jurisprudențe constante, normele privind egalitatea de tratament între cetățeni și cei care nu au calitatea de cetățeni interzic nu numai discriminările evidente întemeiate pe cetățenie sau, în ceea ce privește societățile, pe sediu, ci și orice forme disimulate de discriminare care, prin aplicarea altor criterii de diferențiere, conduc, în fapt, la același rezultat (a se vedea în special Hotărârea din 13 iulie 1993, *Commerzbank*, C-330/91, Rec., p. I-4017, punctul 14, și Hotărârea *Comisia/Italia*, citată anterior, punctul 15).

- 93 În această privință, din decizia de trimitere reiese că articolul 364 a din ABGB prevede că o întreprindere care deține o instalație industrială situată pe teritoriul austriac și care beneficiază de o autorizație administrativă emisă de autoritățile competente austriece, în principiu, nu poate face obiectul unei acțiuni prin care se urmărește, în temeiul articolului 364 alineatul (2) din ABGB, să se obțină încetarea poluării provocate de instalația menționată sau care riscă să fie provocată terenurilor învecinate. Într-un asemenea caz, proprietarul terenului învecinat dispune numai de o acțiune având ca obiect obținerea unei indemnizații pentru prejudiciile efectiv suferite de terenul învecinat cu această instalație, chiar și atunci când prejudiciul rezultă din împrejurări care nu au fost luate în considerare în cadrul procedurii de autorizare administrativă.

- 94 Articolul 364 a din ABGB nu face astfel vreo distincție nici în funcție de natura exactă a activității industriale realizate în instalația care a făcut obiectul unei asemenea autorizații și nici în funcție de împrejurările care au fost luate în considerare în cadrul procedurii de autorizare.

95 În schimb, instanța de trimitere arată că o întreprindere care, asemenea ČEZ, dispune de o instalație industrială situată pe teritoriul altui stat membru, în care deține toate autorizațiile administrative necesare emise de autoritățile acestui stat membru, poate face obiectul unei acțiuni în încetarea poluării întemeiate pe articolul 364 alineatul (2) din ABGB, fără a putea invoca excepția prevăzută în acest sens la articolul 364 a din ABGB.

96 Or, este cert că întreprinderile care exploatează o instalație situată într-un alt stat membru decât Republica Austria sunt, în mod normal, întreprinderi stabilite în acest alt stat membru.

97 Rezultă că diferența de tratament instituită de articolul 364 alineatul (2) și de articolul 364 a din ABGB în detrimentul instalațiilor care beneficiază de o autorizație administrativă emisă într-un alt stat membru decât Republica Austria conduce de fapt la același rezultat ca și o diferență de tratament pe motiv de naționalitate.

98 În al doilea rând, respectiva diferență de tratament pe motiv de naționalitate fiind stabilită, trebuie să se determine dacă, în prezenta cauză, aceasta se înscrie în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

99 În această privință, deși este desigur adevărat că Tratatul CEEA nu cuprinde un titlu referitor la instalațiile de producere a energiei nucleare, nu este mai puțin adevărat că titlul II din acest tratat, intitulat „Dispoziții menite să încurajeze progresul în domeniul energiei nucleare”, cuprinde un capitol 3, intitulat „Protecția sanitară”, care urmărește să asigure protecția sănătății publice în sectorul nuclear (a se vedea în special Hotărârea din 29 martie 1990, Grecia/Consiliul, C-62/88, Rec., p. I-1527, punctul 17).

100 Curtea a statuat în mai multe rânduri în sensul că dispozițiile capitolului 3 menționat trebuie să beneficieze de o interpretare în sens larg, care să poată asigura efectul util al acestora (a se vedea în special Hotărârea din 10 decembrie 2002, Comisia/Consiliul, C-29/99, Rec., p. I-11221, punctul 78). În acest mod, arătând că respectivul capitol 3 pune în aplicare articolul 2 litera (b) EA, care însărcinează Comunitatea „să stabilească norme unitare de securitate pentru protecția sanitară a populației și a lucrătorilor și să vegheze la aplicarea acestora”, Curtea a considerat, printre altele, că se pare că această protecție nu poate fi atinsă fără un control al surselor de radiații nocive (a se vedea Hotărârea Comisia/Consiliul, citată anterior, punctul 76).

101 La punctul 72 din Hotărârea Comisia/Consiliul, citată anterior, Curtea, căreia i se solicitase să se pronunțe asupra întinderii competenței comunitare în scopul încheierii Convenției privind securitatea nucleară, a constatat că Comunitatea deține competențe partajate cu statele membre în vederea adoptării, în conformitate cu articolul 15 din convenția menționată, a măsurilor adecvate pentru ca, în condiții normale de funcționare, expunerea la radiațiile ionizante a lucrătorilor și a publicului cauzată de o instalație nucleară să fie menținută la cel mai scăzut nivel care poate fi atins în mod rezonabil și pentru ca niciun individ să nu fie expus la doze de radiații care să depășească limitele dozelor prevăzute la nivel național.

102 La punctul 82 din aceeași Hotărâre Comisia/Consiliul, Curtea a amintit de asemenea că rezultă din jurisprudența sa anterioară că, pentru a delimita competențele Comunității, nu trebuie realizată o distincție artificială între protecția sanitară a populației și siguranța surselor de radiații ionizante. Curtea a dedus, printre altele, că Comunitatea dispune de asemenea de un anumit nivel de competență externă în domeniile care intră sub incidența articolelor 7, 14 și 16-19 din Convenția privind securitatea nucleară, care privesc regimul de autorizare aplicabil construirii și exploatării centralelor nucleare, evaluarea și verificarea securității, pregătirea pentru cazuri de urgență, amplasarea, proiectarea și construcția centralelor, precum și, respectiv, exploatarea acestora.

103 Curtea a considerat în special că, în ceea ce privește articolul 7 din Convenția privind securitatea nucleară, chiar dacă este adevărat că Tratatul CEEA nu acordă Comunității competența de a autoriza construirea sau exploatarea instalațiilor nucleare, aceasta din

urmă dispune, în temeiul articolelor 30 EA-32 EA, de o competență normativă pentru a stabili, în vederea protecției sanitare, un sistem de autorizare care trebuie aplicat de statele membre. Astfel, un asemenea act legislativ constituie o măsură care completează normele de bază prevăzute la articolul 30 EA (Hotărârea Comisia/Consiliul, citată anterior, punctele 88 și 89).

104 Interpretând, pe de altă parte, articolul 37 EA, care este o dispoziție ce trebuie aplicată pentru a preveni posibilitățile de contaminare radioactivă a apelor, a solului sau a spațiului aerian ale unui alt stat membru, Curtea a considerat, printre altele, că articolul menționat trebuie interpretat în sensul că datele generale ale unui proiect de eliminare a deșeurilor radioactive trebuie prezentate Comisiei înainte de autorizarea acestei eliminări de către autoritățile competente ale statului membru vizat. În această privință, Curtea a subliniat importanța deosebită a orientărilor pe care, după consultarea grupului de experți, Comisia le poate da acestui stat membru și că acesta din urmă trebuie să fie în măsură să le examineze în mod aprofundat în astfel de condiții încât sugestiile Comisiei să poată fi luate în considerare înainte de emiterea autorizației (Hotărârea din 22 septembrie 1988, Land de Sarre și alții, 187/87, Rec., p. 5013, punctele 12-16, precum și Hotărârea din 12 aprilie 2005, Comisia/Regatul Unit, C-61/03, Rec., p. I-2477, punctul 39).

105 Din toate cele de mai sus se deduce că emiterea de autorizații administrative pentru construirea și funcționarea instalațiilor nucleare, în ceea ce privește aspectele referitoare la protecția sanitară împotriva pericolelor pentru populație ce rezultă din radiațiile ionizante, se înscrie în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

106 Or, acțiunea principală urmărește să stabilească dacă efectele produse sau care riscă să fie produse de radiațiile ionizante actuale sau viitoare care emană de la centrala nucleară de la Temelín justifică, în pofida autorizațiilor emise pentru această centrală, obligarea ČEZ să procedeze la adaptarea acesteia sau chiar la închiderea sa în scopul de a preveni sau de a elimina asemenea efecte sau riscuri.

107 Rezultă că, în ceea ce privește o acțiune precum cea principală, diferența de tratament menționată la punctul 97 din prezenta hotărâre se înscrie în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

Cu privire la existența unei justificări

108 Conform jurisprudenței Curții, constatarea făcută la punctul 107 din prezenta hotărâre nu este suficientă pentru a se concluziona în sensul incompatibilității dispozițiilor naționale menționate cu interzicerea discriminării pe motiv de naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA. Mai este necesar să se analizeze dacă neluarea în considerare, în temeiul articolului 364 a din ABGB, a autorizațiilor administrative emise pentru instalații nucleare situate pe teritoriul altor state membre decât Republica Austria și aplicarea în cazul acestora numai a dispozițiilor articolului 364 alineatul (2) din ABGB poate fi justificată de împrejurări obiective independente de naționalitate și dacă o asemenea diferență de tratament este, în acest caz, proporțională cu obiectivul urmărit în mod legitim (a se vedea în special, în acest sens, referitor la articolul 12 CE, Hotărârea Comisia/Italia, citată anterior, punctul 20, Hotărârea din 5 iunie 2008, Wood, C-164/07, Rep., p. I-4143, punctul 13, și Hotărârea din 16 decembrie 2008, Huber, C-524/06, Rep., p. I-9705, punctul 75).

109 În ceea ce privește, pe de o parte, cererea care reiese de la litera b) a primei și a celei de doua întrebări preliminare, este suficient să se arate că voința legiuitorului austriac de a lua în considerare interesele operatorilor economici naționali, cu excluderea celor ale operatorilor economici stabiliți în alte state membre, nu poate fi admisă ca justificare pentru diferența de tratament care rezultă din legislația în discuție în acțiunea principală. Tot astfel cum nu pot justifica un obstacol în calea principiilor fundamentale privind libera circulație a mărfurilor sau libera prestare a serviciilor (a se vedea în special Hotărârea din 28 aprilie 1998, Decker, C-120/95, Rec., p. I-1831, punctul 39, și Hotărârea Kohll, C-158/96, Rec., p. I-1931, punctul 41), obiective de natură pur economică nu pot justifica o discriminare pe motiv de naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA.

- 110 În ceea ce privește, pe de altă parte, justificările care s-ar putea întemeia pe protecția vieții sau a sănătății, menționate de instanța de trimitere, sau pe protecția mediului ori a dreptului de proprietate, invocate de asemenea de Land Oberösterreich, nici acestea nu par a fi de natură să justifice o diferență de tratament, precum cea în discuție în cauza principală, între autorizațiile administrative emise de autoritățile austriece pentru instalații industriale situate în Austria și cele acordate unei centrale nucleare situate într-un alt stat membru de autoritățile competente ale acestuia din urmă.
- 111 În această privință, trebuie subliniat în primul rând că, astfel cum reiese din al patrulea paragraf al preambulului Tratatului CEEA, semnatarii acestuia erau „preocupați de stabilirea condițiilor de securitate menite să îndepărteze pericolele pentru viața și sănătatea populațiilor”. Articolul 2 litera (b) EA prevede, la rândul său, că, pentru a-și îndeplini misiunea, Comunitatea trebuie, în condițiile stabilite de tratatul menționat, „să stabilească norme unitare de securitate pentru protecția sanitară a populației și a lucrătorilor și să vegheze la aplicarea acestora”.
- 112 Astfel de condiții, precizate la articolele 30 EA-39 EA, care constituie capitolul 3 din titlul II din Tratatul CEEA, urmăresc, după cum a arătat anterior Curtea, să asigure o protecție sanitară coerentă și eficace a populației împotriva pericolelor rezultate din radiațiile ionizante, oricare ar fi sursa acestora și oricare ar fi categoriile de persoane expuse acestor radiații (Hotărârea din 4 octombrie 1991, Parlamentul European/Consiliul, C-70/88, Rec., p. I-4529, punctele 13 și 14).
- 113 Articolele 30 EA și 31 EA prevăd în special adoptarea de către Comunitate, după avizul unui grup de experți științifici, a unor norme de bază cu privire la protecția sanitară a populației împotriva pericolelor care rezultă din radiațiile ionizante.
- 114 Astfel cum reiese din articolul 33 primul paragraf EA, fiecărui stat membru îi revine sarcina de a adopta actele cu putere de lege și actele administrative care pot asigura respectarea normelor de bază astfel stabilite de Comunitate. Al doilea paragraf al

aceluiași articol acordă totuși Comisiei o competență pentru a face toate recomandările în vederea asigurării armonizării dispozițiilor aplicabile în acest scop în statele membre. După cum a precizat Curtea, o asemenea competență de recomandare se poate exercita în special în ceea ce privește acele aspecte referitoare la concepție și la construire, precum și la exploatarea unei instalații nucleare, care permit să se asigure respectarea normelor de bază. La rândul lor, statele membre sunt, în plus, obligate să contribuie la elaborarea acestor recomandări prin comunicările prevăzute la articolul 33 al treilea paragraf EA (Hotărârea Comisia/Consiliul, citată anterior, punctul 105).

- 115 Normele de bază menționate, care trebuie guvernate în special de principiul optimizării protecției (a se vedea în acest sens Hotărârea din 25 noiembrie 1992, Comisia/Belgia, C-376/90, Rec., p. I-6153, punctul 27) și care au fost modificate în diferite rânduri pentru a se ține cont de evoluția cunoștințelor științifice din domeniul radioprotecției, sunt stabilite prin Directiva 96/29.
- 116 Astfel cum reiese din cuprinsul punctelor 23-34 din prezenta hotărâre, Directiva 96/29 cuprinde de asemenea diverse dispoziții privind regimurile de autorizare, supraveghere, inspecție și intervenție în situații de urgență radiologică, dispoziții pe care trebuie să le introducă statele membre pentru practicile care implică riscul expunerii la radiații ionizante a populației.
- 117 În al doilea rând, trebuie subliniat că dispozitivul juridic elaborat de Tratatul CEEA în domeniul protecției sanitare nu se limitează la a prevedea adoptarea de norme de bază, ci cuprinde în plus un important aspect privind controlul respectării acestora, precum și controlul radioactivității din atmosferă, ape și sol.
- 118 Dispozițiile capitolului 3 din titlul II din tratatul menționat formează astfel un ansamblu organizat care atribuie Comisiei competențe destul de largi pentru protecția populației și a mediului împotriva riscurilor unei contaminări nucleare (a se vedea Hotărârile citate anterior Land de Sarre și alții, punctul 11, precum și Comisia/Consiliul, punctul 79).

- 119 Acesta este în special obiectul articolelor 35 EA-38 EA care, astfel cum a arătat anterior Curtea, conferă Comisiei atribuții considerabile (Hotărârea Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 35).
- 120 În acest mod articolul 35 EA obligă statele membre să introducă instalațiile necesare pentru a efectua controlul permanent al nivelului de radioactivitate din atmosferă, ape și sol, precum și controlul respectării normelor de bază.
- 121 În temeiul celui de al doilea paragraf al aceluiași articol 35 EA, Comisiei îi este recunoscut un drept de acces la aceste instalații de control în scopul de a le verifica funcționarea și eficacitatea. Pe de altă parte, articolul 36 EA stabilește în sarcina autorităților naționale competente o obligație de a comunica în mod regulat Comisiei informațiile privind controalele prevăzute la articolul 35 EA pentru ca această instituție să fie ținută la curent cu privire la nivelul de radioactivitate care ar putea exercita o influență asupra populației.
- 122 După cum reiese din cuprinsul punctului 47 din prezenta hotărâre, Comisia a efectuat astfel verificări la Temelín, în temeiul articolului 35 EA, în cursul anilor 2004 și 2005.
- 123 Astfel cum a fost amintit la punctul 104 din prezenta hotărâre, articolul 37 EA urmărește să prevină posibilitățile de contaminare radioactivă a apelor, a solului sau a spațiului aerian ale unui alt stat membru. În temeiul acestei dispoziții, datele generale ale unui proiect de eliminare a deșeurilor radioactive trebuie prezentate Comisiei înainte de autorizarea acestei eliminări de către autoritățile competente ale statului membru vizat pentru ca acest stat membru să fie în măsură să examineze în mod aprofundat orientările pe care, după consultarea grupului de experți, Comisia i le poate da și în astfel de condiții încât sugestiile Comisiei să poată fi luate în considerare înainte de emiterea autorizației.

124 În această privință, Curtea a subliniat deja importanța rolului jucat în acest domeniu de Comisie, singura care dispune de o viziune de ansamblu în ceea ce privește evoluția activităților din sectorul nuclear pe întreg teritoriul Comunității (Hotărârea Land de Sarre și alții, citată anterior, punctele 12 și 13).

125 Astfel cum s-a arătat la punctul 48 din prezenta hotărâre, conform articolului 37 EA, la 24 noiembrie 2005, Comisia a emis un aviz prin care a concluzionat că punerea în aplicare, indiferent sub ce formă, a proiectului de eliminare a deșeurilor radioactive rezultate în urma modificărilor de pe amplasamentul centralei nucleare de la Temelín nu poate provoca, nici în cazul unei funcționări normale și nici în cazul unui accident de tipul și de amploarea vizate în cadrul datelor generale, o contaminare radioactivă semnificativă din punct de vedere sanitar a apelor, a solului sau a spațiului aerian ale unui alt stat membru.

126 În sfârșit, articolul 38 EA conferă Comisiei competența, pe de o parte, de a face statelor membre toate recomandările în ceea ce privește nivelul de radioactivitate din atmosferă, din ape, precum și din sol și, pe de altă parte, în caz de urgență, de a adopta o directivă prin care însărcinează statul membru în cauză să ia, într-un termen pe care îl stabilește aceasta, toate măsurile necesare pentru evitarea depășirii normelor de bază și pentru asigurarea respectării reglementărilor. În cazul în care statul nu se conformează directivei Comisiei în termenul stabilit, aceasta sau oricare stat membru interesat poate sesiza imediat Curtea, prin derogare de la articolele 141 EA și 142 EA.

127 În al treilea rând, trebuie amintit că atât Comunitatea Europeană a Energiei Atomice, cât și statele sale membre sunt părți la Convenția privind securitatea nucleară care, potrivit articolului 1 punctul (ii), are ca obiectiv, printre altele, „stabilirea și menținerea, în instalațiile nucleare, a unui sistem eficient de protecție împotriva riscurilor radiologice potențiale, în scopul protejării indivizilor, societății și mediului împotriva efectelor nocive ale radiațiilor ionizante emise de aceste instalații”.

128 În această privință, articolul 15 din convenția menționată prevede că fiecare parte contractantă ia măsurile necesare pentru ca, în toate condițiile normale de funcționare, expunerea la radiații ionizante a personalului și a publicului, cauzată de o instalație nucleară, să fie menținută la nivelul cel mai scăzut care poate fi atins în mod rezonabil.

129 Pe de altă parte, preambulul convenției menționate reafirmă, la punctul (iii), că „responsabilitatea pentru securitatea nucleară rămâne în sarcina statului sub a cărui jurisdicție se află instalația nucleară”, în timp ce, potrivit articolului 7 alineatul (2) din aceeași convenție, fiecare parte contractantă este obligată, printre altele, să stabilească un cadru legislativ și de reglementare care cuprinde în special un sistem de eliberare a autorizațiilor pentru instalațiile nucleare și interzicerea exploatării unei instalații nucleare fără autorizație, un sistem reglementat de inspecție și de evaluare a instalațiilor nucleare pentru verificarea conformității cu normele aplicabile și cu condițiile de autorizare, precum și măsuri de asigurare a respectării normelor aplicabile și a condițiilor de autorizare.

130 În al patrulea rând, trebuie amintit că, astfel cum s-a subliniat la punctele 45 și 46 din prezenta hotărâre, în cadrul negocierilor care au condus la aderarea a zece noi state membre la Uniune, la 1 mai 2004, problemele legate de securitatea centralelor nucleare de care dispuneau aceste state, printre care cea de la Temelín, au fost examinate de Comisie, ceea ce a condus la formularea de recomandări comunitare de îmbunătățire a acestora în scopul de a le aduce la un nivel de securitate nucleară comparabil cu cel care exista în cadrul Uniunii pentru reactoare comparabile, recomandări a căror punere efectivă în aplicare a făcut în continuare obiectul unui control al Comisiei și al Consiliului.

131 Trebuie de asemenea subliniat că, în cazul unei disfuncționalități a sistemului de protecție instituit în temeiul Tratatului CEEA, statele membre dispun de diverse acțiuni în vederea obținerii corecțiilor care ar putea să se impună în această privință.

132 Mai întâi, articolul 32 EA conferă fiecărui stat membru dreptul de a introduce o cerere având ca obiect revizuirea sau completarea normelor de bază stabilite în temeiul articolelor 30 EA și 31 EA, cerere pe care, într-un asemenea caz, Comisia are obligația să o examineze.

133 În continuare, potrivit articolului 142 EA, oricare dintre statele membre poate sesiza Curtea în cazul în care consideră că un alt stat membru nu și-a îndeplinit una dintre obligațiile care îi revin în temeiul Tratatului CEEA. În situația de urgență prevăzută la articolul 38 EA, o asemenea sesizare poate interveni chiar imediat.

134 În sfârșit, articolele 145 EA-149 EA prevăd, asemenea dispozițiilor corespondente din Tratatul CE, mecanisme de control jurisdicțional privind atât legalitatea actelor Consiliului sau ale Comisiei, cât și cazurile în care, prin încălcarea Tratatului CEEA, o astfel de instituție se abține să hotărască.

135 În aceste condiții, este necesar să se constate că, din moment ce un stat membru a adoptat o dispoziție internă care, asemenea articolului 364 a din ABGB, împiedică, astfel cum arată instanța de trimitere, introducerea unei acțiuni în încetarea poluării atunci când pretinsa tulburare sau pretinsul risc de tulburare provine de la o instalație industrială care beneficiază de o autorizație administrativă, statul membru menționat nu poate exclude, în principiu, din domeniul de aplicare al unei asemenea dispoziții autorizațiile emise pentru instalații nucleare situate în alte state membre, pretinzând justificarea unei astfel de excluderi printr-o preocupare de a proteja viața, sănătatea publică, mediul sau dreptul de proprietate.

136 Într-adevăr, o asemenea excludere face complet abstracție de faptul că respectivul cadru normativ comunitar, astfel cum este descris la punctele 111-134 din prezenta hotărâre și în care se înscriu parțial asemenea autorizații, contribuie chiar în mod esențial la asigurarea unei astfel de protecții. Din acest motiv, excluderea menționată nu poate fi calificată ca fiind necesară în scopul protecției și, prin urmare, nici nu poate fi considerată ca îndeplinind cerința privind proporționalitatea.

Cu privire la obligația de a interpreta dreptul național într-un mod care să poată asigura conformitatea acestuia cu dreptul comunitar

137 Astfel cum reiese în special din cuprinsul primei întrebări litera f), al celei de a doua întrebări litera f), al celei de a treia întrebări litera d) și al celei de a patra întrebări litera c), instanța de trimitere ridică de asemenea problema consecințelor care pot decurge dintr-o eventuală neconformitate cu dreptul comunitar a interpretării reținute în prezent de instanțele naționale în ceea ce privește reglementarea în discuție în acțiunea principală.

138 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante care s-a dezvoltat cu privire la articolul 10 CE, dar care se aplică de asemenea în ceea ce privește articolul 192 EA, obligația statelor membre, în temeiul dispozițiilor menționate, de a adopta orice măsuri generale sau speciale care să poată asigura executarea obligațiilor care decurg din dreptul comunitar se impune tuturor autorităților statelor membre, inclusiv, în cadrul competențelor lor, autorităților judiciare. Așadar, instanța națională are obligația ca, în cea mai mare măsură posibilă, să interpreteze legea internă pe care trebuie să o aplice în conformitate cu cerințele dreptului comunitar. În cazul în care o astfel de aplicare conformă nu este posibilă, instanța națională are obligația să aplice integral dreptul comunitar și să protejeze drepturile conferite de acesta particularilor, înlăturând, dacă este nevoie, aplicarea oricărei dispoziții în măsura în care, în împrejurările cauzei, aplicarea acesteia ar conduce la un rezultat contrar dreptului comunitar (a se vedea în special Hotărârea din 4 februarie 1988, Murphy și alții, 157/86, Rec., p. 673, punctul 11, precum și Hotărârea din 26 septembrie 2000, Engelbrecht, C-262/97, Rec., p. I-7321, punctele 38-40).

139 Având în vedere toate cele de mai sus, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că principiul interzicerii discriminărilor pe motiv de cetățenie sau naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA se opune aplicării unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în acțiunea principală, în temeiul căreia o întreprindere care dispune de autorizațiile administrative necesare pentru exploatarea unei centrale nucleare situate pe teritoriul unui alt stat membru poate face obiectul unei

acțiuni judecătorești prin care se urmărește să se obțină încetarea poluării provocate sau care riscă să fie provocată terenurilor învecinate de această instalație, în timp ce întreprinderile care dispun de o instalație industrială situată în statul membru al forului și care beneficiază de o autorizație administrativă pe teritoriul acestuia nu pot face obiectul unei asemenea acțiuni și nu sunt expuse decât unei acțiuni având ca obiect plata unei indemnizații pentru prejudiciile suferite de un teren învecinat.

- 140 Trebuie de asemenea să se răspundă că instanța națională are obligația ca, în cea mai mare măsură posibilă, să interpreteze legea internă pe care trebuie să o aplice în conformitate cu cerințele dreptului comunitar. În cazul în care o astfel de aplicare conformă nu este posibilă, instanța națională are obligația să aplice integral dreptul comunitar și să protejeze drepturile conferite de acesta particularilor, înlăturând, dacă este nevoie, aplicarea oricărei dispoziții în măsura în care, în împrejurările cauzei, aplicarea acesteia ar conduce la un rezultat contrar dreptului comunitar.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 141 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) **Principiul interzicerii discriminărilor pe motiv de cetățenie sau naționalitate în domeniul de aplicare al Tratatului CEEA se opune aplicării unei reglementări a unui stat membru, precum cea în discuție în acțiunea principală, în temeiul căreia o întreprindere care dispune de autorizațiile**

administrative necesare pentru exploatarea unei centrale nucleare situate pe teritoriul unui alt stat membru poate face obiectul unei acțiuni judecătorești prin care se urmărește să se obțină încetarea poluării provocate sau care riscă să fie provocată terenurilor învecinate de această instalație, în timp ce întreprinderile care dispun de o instalație industrială situată în statul membru al forului și care beneficiază de o autorizație administrativă pe teritoriul acestuia nu pot face obiectul unei asemenea acțiuni și nu sunt expuse decât unei acțiuni având ca obiect plata unei indemnizații pentru prejudiciile suferite de un teren învecinat.

- 2) Instanța națională are obligația ca, în cea mai mare măsură posibilă, să interpreteze legea internă pe care trebuie să o aplice în conformitate cu cerințele dreptului comunitar. În cazul în care o astfel de aplicare conformă nu este posibilă, instanța națională are obligația să aplice integral dreptul comunitar și să protejeze drepturile conferite de acesta particularilor, înlăturând, dacă este nevoie, aplicarea oricărei dispoziții în măsura în care, în împrejurările cauzei, aplicarea acesteia ar conduce la un rezultat contrar dreptului comunitar.

Semnături